

ІКТ КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Рябуха Тетяна Валеріївна

*старший викладач кафедри англійської філології та
методики викладання англійської мови*

Гостіщева Наталія Олексіївна

*асистент кафедри англійської філології та
методики викладання англійської мови,
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького,
Мелітополь, Запорізька область*

Анотація. Визначено складові професійної компетентності викладача іноземної мови; акцентовано увагу на перевагах використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні іноземної мови; охарактеризовано дидактичні можливості окремих Інтернет-ресурсів.

Ключові слова: професійна компетентність, методична компетентність, комп'ютерна грамотність, інформаційна компетентність, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), ІКТ компетентність, Інтернет ресурси.

Професійна компетентність викладача іноземної мови в контексті компетентнісного підходу має такі складові:

- предметна / філологічна – знання предмета, знання основ філології;
- методична – знання теорії та методики навчання іноземних мов;
- управлінська – вміння організовувати педагогічну діяльність;
- соціальна – вміння вирішувати професійні завдання в колективі;
- психолого-педагогічна – знання в області психології і педагогіки та вміння організовувати пізнавальні процеси особистості з урахуванням її індивідуальних особливостей;
- інформаційно-комунікаційна – вміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) в процесі навчання іноземної мови.

Спробуємо розкрити зміст поняття та компонентний склад ІКТ компетентності і показати особливості формування ІКТ компетентності викладача іноземної мови. Для цього необхідно визначити понятійний зміст термінів: комп'ютерна грамотність, інформаційна компетентність, ІКТ компетентність вчителя, які в науковій літературі нерідко використовуються як синоніми [1].

Комп'ютерна грамотність – це вміння користуватися персональним комп'ютером (відкривати і зберігати документи, записувати файли на носії інформації, користуватися текстовими редакторами, Інтернет браузерями, програмами для створення презентацій і іншим програмним забезпеченням).

Інформаційна компетентність – це знання і вміння, які дозволяють визначати потреби в інформації, а також шукати, оцінювати і використовувати інформацію, знайдену на різноманітних інформаційних ресурсах.

ІКТ компетентність – це знання і вміння вирішувати професійні завдання з використанням засобів і методів інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема: (1) здійснювати відбір, оцінку, обробку інформації для навчальних цілей; (2) створювати навчальні Інтернет ресурси; (3) організовувати навчальну взаємодію між учасниками освітнього процесу за допомогою ІКТ; (4) здійснювати освітню (включаючи навчальну) діяльність з

використанням засобів ІКТ в аспектах, які відображають особливості конкретного навчального предмета.

Аналіз визначень показує, що всі три компетентності знаходяться в ієрархічній послідовності. При цьому, якщо комп'ютерна грамотність та інформаційна компетентність можуть існувати незалежно одна від одної, то ІКТ компетентність фахівця виникає в зоні перетину комп'ютерної грамотності, інформаційної та методичної компетенції викладача.

Під методичною компетенцією ми розуміємо систему теоретичних знань в області методики навчання іноземних мов і методичних умінь реалізації планувальної, організаційної та контролюючої функцій викладача.

Методична компетенція викладача є саме тією ланкою, що дозволяє використовувати дидактичний потенціал ІКТ в навчанні іноземної мови.

ІКТ компетентність викладача іноземної мови – це здатність використовувати навчальні Інтернет ресурси, соціальні сервіси та інші інформаційно-комунікаційні технології з метою формування мовних навичок і розвитку мовленнєвих умінь студентів при навчанні іноземних мов.

Таким чином, компонентний склад ІКТ компетентності викладача іноземної мови – це знання

- про роботу з пошуковими системами мережі Інтернет, про здійснення пошуку і відбору інформації для навчальних цілей;
- про оцінювання завантаженої з мережі Інтернет інформації для навчальних цілей;
- про технології створення п'яти видів навчальних Інтернет ресурсів: Hotlist, Multimedia Scrapbook, Treasure Hunt, Subject Sampler і WebQuest;
- про технології Веб 2.0 в навчанні іноземної мови: блог-технології, подкасти, вікі-технології, та ін.;
- про способи застосування різних інформаційно-довідкових ресурсів мережі Інтернет при навчанні іноземної мови, які включають в себе лінгвістичний корпус, мережеві енциклопедії та словники;

- про використання мережевих тестів у навчанні іноземної мови;
- про основи забезпечення інформаційної безпеки при роботі з Інтернет ресурсами;
- про організацію мережевого взаємодії між учнями.

Проте, описана вище структура ІКТ компетентності не може бути статичною, так як з постійним оновленням нових інформаційних і комунікаційних технологій дана структура може зазнавати значні якісні зміни.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій має ряд переваг над традиційним навчанням, оскільки дозволяє не тільки багаторазово підвищити ефективність навчання, але і стимулювати студентів до подальшого самостійного вивчення англійської мови. Комп'ютери сприяють індивідуалізації навчання й активізації пізнавальної діяльності студентів, дозволяють останнім обирати оптимальну швидкість засвоєння матеріалу. Крім того, доцільно виділити наступне:

1) при комп'ютерному навчанні засвоюється набагато більше матеріалу, ніж при традиційному; до того ж, він засвоюється міцніше;

2) ІКТ дозволяють студентів показати свої реальні знання, які з певних причин, зокрема психологічного характеру, не можуть бути продемонстровані під час традиційних аудиторних занять;

3) автоматизований контроль знань студентів дозволяє значно заощадити час викладача, оскільки під час такого контролю одночасно перевіряються знання усіх студентів;

4) ІКТ накопичує статистичну інформацію (кількість правильних та неправильних відповідей тощо), яка дозволяє викладачу оцінити якість знань студентів, виявити найскладніші питання, порівняти результати студентів різних груп або років навчання.

Необхідно також окремо розглянути питання визначення рівнів ІКТ компетентності викладача іноземної мови. Традиційно дослідники виділяють

три рівня ІКТ компетентності: низький (базовий), середній (системний) і високий (професійний) [3].

Базовий рівень – викладач іноземної мови володіє елементарними навичками роботи з мобільними технологіями, ПК.

Системний рівень – викладач займається самоосвітою і розробляє нові методики викладання на базі сучасних ІКТ, активно впроваджує інноваційні розробки в освітній процес.

Професійний рівень – викладач володіє просунутими навичками роботи з сучасними ІКТ, постійно займається підвищенням кваліфікації.

Більш повно відображена градація ІКТ компетентності викладача іноземної мови в дослідженні М. М. Євстигнєва [2], де виділені п'ять рівнів, які передбачають повний розвиток умінь і навичок починаючи з нульового рівня.

Рівень вчителя-методиста – викладач іноземної мови усвідомлює необхідність інтеграції ІКТ в навчання іноземної мови; володіє глибокими знаннями і професійними вміннями зі створення і використання навчальних інтернет-ресурсів, підвищує свою кваліфікацію та проводить курси підвищення кваліфікації; здійснює оцінку своєї професійної діяльності.

Високий рівень – викладач усвідомлює необхідність інтеграції ІКТ в навчання іноземної мови; активно використовує ІКТ в процесі навчання; постійно підвищує свою кваліфікацію; іноді проводить оцінку своєї професійної діяльності.

Середній рівень – викладач іноземної мови не завжди усвідомлює важливість інтеграції ІКТ в навчання іноземної мови і не завжди проявляє активність щодо використання ІКТ в навчальному процесі.

Низький – викладач досить рідко усвідомлює важливість інтеграції ІКТ в навчання іноземних мов, рідко виявляє активність щодо використання ІКТ в процесі навчання; не підвищує свою кваліфікацію.

Нульовий рівень – викладач не усвідомлює необхідність інтеграції ІКТ в навчання іноземної мови і не проявляє активність щодо використання ІКТ в навчальному процесі.

Як показує практика, для того щоб викладачі з бажанням і методично продумано використовували Інтернет технології та Інтернет ресурси в процесі навчання іноземних мов, необхідно готувати їх до цього заздалегідь, ще в період навчання у ВНЗ.

Список використаних джерел

1. Витковская И. Н., Курьянова Н. И. Информационная культура и компьютерная грамотность: проблемы формирования URL : http://www.rusnauka.com/31_ONBG_2009/Pedagogica/54117.doc.htm (дата звернення : 12.05.2019).

2. Евстигнеев М. Н. Компетентность учителя иностранного языка в области использования информационных и коммуникационных технологий. *Иностр. языки в школе*. 2011. № 9. С. 3–9.

3. Сысоев П. В. Компетенция учителя иностранного языка в области использования информационно-коммуникационных технологий. *Иностр. языки в школе*. 2011. № 6. С. 16–20.